Градът Августа е бил снабден с водопроводна мре-
жа. Открити са части от глинен водопровод.
Град Августа не е сякъл монети. Намерените тук
многобройни монети показват, че населението си е
служило с монети, сечени от централната римска мо-
нетарница и от монетарниците на Балканския полу-
остров – бронзови, сребърни и няколко златни. От
разкопките произхождат големи количества строител-
на керамика (цели и парчета тухли и керемиди);
парчета и цели керамични съдове: паници, глинени
делии, амфори и др., железни предмети, каменна и
костна пластика, стъклени съдове.
В заключение: през II в. тракийското селище в
м. "Калето" при с.Хърлец добива облик на градски
център в римската провинция Долна Мизия. През
III в. градът е станал жертва на готските нашествия:
стените му били разрушени, а градът – опожарен.
Вторият подем на Августа в икономически и култу-
рен аспект е през IV в. Тогава крепостните стени са
възстановени отново. В края на IV в. градът прежи-
вява отново ужасите на вторите готски нашествия.
Археологическото проучване установява многократ-
ни преустройства и подновявания на крепостните
стени, сградите и градските порти.
Последното разрушаване на града от варварски на-
шествия е станало в края на VI в. След това градът
не е възстановяван.
Върху част от територията на античния град Августа
се попаднало на селищни останки от средновековие-
то. Цели съдове или парчетата от такива, са с ха-
рактерната форма и украса за периода на Първата
българска държава. Разкопвачът на античния град
Августа смята, че в тази местност животът не е пре-
късван.
Средновековното селище в южния край на "Калето"
е локализирано още от Кр.Миятев, а по-късно от
В.Въжарова. (Вж. "Исторически очерк", с. 13–15,
обр. 107–115).

с. Цаконица – **праисторическо селище-пещера** – "Голямата пещера" – на около 1 км югозападно от селото в местността "ПЕЩТА". При разчистване на пода на пещерата за преграждането ѝ за склад, е унищожен неолитен културен пласт. В музея на гр.Враца се пази цял глинен съд с четири осукани, геометрично разположени дръжки. Събрани са и фрагменти от керамични съдове от периода на ста-
рия неолит.

с. Царевец – **средновековна крепост**[94] – на около 4 км южно от селото, на около 3 км северно от с.Ослен Криводол, разположена на скална височина, на десния бряг на р.Искър. От югоизток крепостта е защитена от отвесни скали, под които тече ослен-криводолската река – десен приток на р.Искър; от югозапад крепостта е отделена от планинския ма-
сив с малка седловина; западната и северната ѝ страна са стръмни склонове. Площта на укрепление-
то е 350 м х 10 до 25 м. В югозападната част на кре-
постта са запазени основите на две големи кули, които навярно са охранявали вход. Градежът е от ломени камъни и спойка от бял хоросан. По терена има късове тухли, мазилка от сгради, парчета от керамични съдове, характерни за българското сред-
новековие.

с. Царевец – **пещери**[95] – вдълбани в скалния масив на местността "ГОВЕДАРНИК", на около 2 км юго-
западно от с.Царевец и на около 2 км източно от с.Брусен. Стените им са покрити със скални рисун-
ки, изпълнени с остър предмет. Номерацията на пе-
щерите е условна от запад към изток.

ПЕЩЕРА № 1. Входът е широк 2,5 м, висок 1,6 м; дълбочина на пещерата 3 м, височина на пещерата 1,95 м. По лявата стена на пещерата и над входа се виждат вдълбани в скалата фигурални изображения. Рисунките са опушени (пален е огън от пастири в наше време) и с нарушена цялост от съвременни подписи. Изображенията са моделирани със силно подчертан примитивизъм, стилизация и неточности в пропорциите. Различават се предимно човешки фигури, птици и геометрични тела. От двете страни на входа, отвън, има две-три дупки, които навеждат на мисълта за входно съоръжение. В момента липсват данни за културния пласт. Над тази пещера има още две пещери с аналогични размери.
ПЕЩЕРИ №№2 и 3. Стените им са покрити с човешки фигури. Някои от фигурите наподобяват кози, щъркели, коне, дървета и др. Впечатлението е, че стените са разделени на квадрати и рисунките са групирани по теми. В пещера № 3 рисунки има и върху стените на коридорче-ръкав, което отвежда в малко странично помещение.
ПЕЩЕРА № 4. Тя е по-широка от описаните три. На лявата ѝ стена са изобразени човешки фигури, кръгове, дървета. Намира се на около 300–400 м източно от първите.
ПЕЩЕРА № 5. Тя е малка, като останалите, но е висока над 5 м. От ляво и дясно по стените ѝ има чудесно изпълнени рисунки – жена в поза на "Оранта" със "сокай" на главата, елен със силно, красиво разклонени рога. От всички пещери тази като обем е най-добре оформена, а рисунките, макар и стилизирани, явно надхвърлят границите на примитива. Тук неизвестните автори са направили опит (сполучлив според нас) за композиция. Например, ловна сцена: мъж с тяло анфас, лице профил и лък в ръцете; пред него бягащ елен, група животни в по-едър и по-дребен план. Налице е стремежът на автора за перспективно изображение на нещата и предметите. Пещерите продължават по целия масив в източна посока. От размерите, които даваме, е ясно, че те са съвсем малки, непригодни за живеене. На около 500 м южно от тях тече р.Искър. Местните жители разказват, че местността е дала убежище на населението от околността по време на чумната епидемия през XVIII в. Едва ли е уместно да свързваме тези пещери и скалните рисунки в тях с това събитие. Подобни рисунки са известни и от други места в България и чужбина. Трудно е засега да вместим в определен исторически период живота в пещерите и изписването им. Трудно е да определим кои племена и народи са автори на стотиците изображения на хора и животни – биха могли да бъдат праисторически племена, траки, българи. Североизточно, над пещерите, по билото на скалния масив има разпръснати силно фрагментирани парчета от керамични съдове, характерни за периода XII–XIV в. Това е твърде малко и несигурно за датировката на високохудожествените пещерни рисунки. Нашето мнение е, че те са плод на творчеството на няколко исторически епохи. Нужни са сериозни научни комплексни изследвания на пещерите. (Обр. 116–122).

185. **с. Царевец – късноантична крепост**[96] – разположена на около 2–3 км североизточно от селото на висок хълм "ГРАДИЩЕТО". Купчини камъни сочат линията на крепостната стена, която е затваряла пространство с трапецовидна форма. Вътре, зад стената, личат останки от строителство. В северозападната част на крепостта има парчета от тухли, полепнали с червен хоросан; цялата повърхност е осеяна с парчета от късноантични керамични съдове. На